

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΝΕΜΕΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οι χώροι μετάβασης από το Δημόσιο στο Ιδιωτικό, εκεί όπου το μεμονωμένο κτίριο συναντά την αστική κλίμακα, αποτελούν το κρίσιμο ενδιάμεσο όριο που επεξεργαστήκαμε σε αυτό τον διαγωνισμό. Μία ομαλή μετάβαση και προσέγγιση της κατοικίας. Ανοιχτό οικοδομικό τετράγωνο, εξωτερικές διαδρομές προς τις κατοικίες, μεγάλοι και διαμπερείς χώροι, ένα είδος αυλής μέσα από την οποία γίνεται η μετάβαση από το δημόσιο και το ημιδημόσιο στο ιδιωτικό ή ημιιδιωτικό. Τα δώματα είναι κοινόχρηστοι χώροι προστατευμένοι από μία υπερκατασκευή που έχει τα χαρακτηριστικά πέργκολας. Χώροι που εκτός από τα αναρριχώμενα φυτά μπορούν να παραλάβουν και πολλές άλλες φυτεύσεις.

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ

Το κτίριο και ειδικότερα το δημόσιο κτίριο οφείλει να είναι η συνέχεια του δημόσιου χώρου. Το κτίριο συνομιλεί με το δημόσιο χώρο και γίνεται ένας περίπατος που επιστρέφει στην πόλη την χαμένη επιφάνεια της γης. Ταυτόχρονα το κεκλιμένο δώμα του θεάτρου γίνεται υπαίθριος κινηματογράφος ενώ στην προέκταση του χωροθετείται το αναψυκτήριο.

ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ

Το προτεινόμενο κτίριο τοποθετείται στο βάθος του τριγωνικού οικοπέδου, δημιουργώντας στον ελεύθερο χώρο μπροστά του μια δημόσια αστική πλατεία. Στην όψη του κτιρίου προς το δημόσιο χώρο δημιουργείται ένας «μεταλλικός φλοιός», που αποκολλάται από το κτίριο και λειτουργεί με πολλαπλούς και εναλλακτικούς τρόπους:

Αποτελεί μια μεγάλη επιφάνεια που μπορεί να φωτίζεται διαφορετικά, ανάλογα με τις περιστάσεις.

Φυτεύεται ως ένας κατακόρυφος κήπος και δημιουργεί μία ασπίδα ηλιοπροστασίας τους θερινούς μήνες.

Λειτουργεί ως εξώστης θέασης προς την πλατεία και των γεγονότων που θα συμβαίνουν σε αυτή.

Στον ενδιάμεσο χώρο που δημιουργείται μεταξύ του μεταλλικού φλοιού και του κτιρίου υπάρχει η δυνατότητα εκθέσεων για έργα τέχνης και γλυπτά μεγάλου μεγέθους.

Η όψη – φλοιός, με τη δύναμη και την επικοινωνιακή εμβέλεια της εικόνας, γίνεται το ζωντανό «δέρμα» του κτιρίου, το οποίο επικοινωνεί με την πόλη, προβάλλει και προβάλλεται, εκθέτει και εκτίθεται. Πρόκειται για ένα παιχνίδι με το «μεταβλητό», με το χρόνο και την εναλλαγή των εποχών, που καθιστά την αρχιτεκτονική μέρος ενός ευρύτερου κύκλου της ζωής στο μικροκλίμα της πόλης. Το διαμορφωμένο δώμα του κτιρίου που εκτείνεται σε πολλά επίπεδα είναι η κατάληξη της πορείας που έχει αφηγηρία τον «μεταλλικό φλοιό»

Η ΠΕΜΠΤΗ ΟΨΗ - ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ

Σε μια ιστορική περιοχή του κέντρου της Αθήνας που διατηρεί ακόμη τα χαρακτηριστικά της ανθρώπινης κλίμακας, "διεκδικήσαμε" τη διατήρηση αυτών των χαρακτηριστικών ως μια ευκαιρία συνέχειας και εξέλιξης ενός τρόπου βιώσιμης αστικής κατοίκησης. Δημιουργείται ένα πλέγμα ως ενοποιητικό στοιχείο σε όλο το οικοδομικό τετράγωνο και διαμορφώνει ένα νέο τοπίο, "έδαφος" θέασης για τις κατοικίες και "ουρανός" για το εσωτερικό του οικοδομικού τετραγώνου.

Προτείνουμε ευμενή και ποικίλα υπαίθρια μικροτοπία που συνυπάρχουν με τις κατοικίες, φυτεμένα δώματα και φυτεμένοι ημιυπαίθριοι χώροι και εξώστες.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΦΥΤΕΜΕΝΟ ΔΩΜΑ

Η θέση του νέου κτιρίου

Το κτίριο χωροθετείται στην ανατολική πλευρά της Θεσσαλονίκης, σ' ένα οικόπεδο 30 στρεμμάτων. Ανήκει στην ανατολική περιαστική ζώνη της πόλης, στα όρια του Δήμου Πυλαίας, σε μια περιοχή αναπτυσσόμενη, όπου συναντώνται κυρίως χρήσεις εμπορίου, γραφείων επιχειρήσεων, βιοτεχνιών, ερευνητικών και τεχνολογικών ιδρυμάτων.

Η σχέση με το έδαφος

Στο ισόγειο του κεντρικού κτιρίου οι διαφορετικές λειτουργίες κατανέμονται κατά μήκος και εκατέρωθεν ενός κεντρικού εσωτερικού διαδρόμου εξυπηρέτησης, ύψιστης ασφαλείας, όπου προορίζονται να κυκλοφορούν μηχανήματα που μεταφέρουν παλέτες και τον διαπερνούν δίκτυα. Γύρω του αρθρώνονται μ' ένα σύστημα ασυνεχές, όγκοι που στεγάζουν τις επιμέρους λειτουργίες. Συνθέτουν έτσι ένα περίγραμμα κτιρίου με επάλληλες προεξοχές και εσοχές, που ευνοούν την εναλλαγή χώρων εργασίας και πράσινων χώρων, επιτρέπουν τη χρήση του φυσικού φωτός ως συστήματος φωτισμού του κεντρικού αυτού δρόμου εξυπηρέτησης, τη διευθέτηση των διαφανειών ανάμεσα στους μονολιθικούς όγκους και την προσφορά στους χώρους εργασίας που συνδέονται απ' ευθείας με το διάδρομο, μιας σχέσης αδιάλειπτης εγγύτητας με τον κήπο. Όπως οι διαφάνειες ανάμεσα στους όγκους προσφέρουν οπτικές προς τους εξωτερικούς χώρους, έτσι και η εκεί παρουσία του φυσικού ως συμπληρωματικού του δομημένου εξασφαλίζει τις συνέχειες του φυσικού τοπίου.

Ο κήπος

Σ' αυτήν την πλευρά της περιφέρειας της πόλης, που διανύει μια γρήγορη πορεία ανοικοδόμησης, τα ίχνη της φύσης, της ακαλλιέργητης γης, εκλείπουν με τον καιρό. Στο διαθέσιμο χώρο του οικοπέδου της Τράπεζας της Ελλάδος διατηρήθηκε η μνήμη αυτής της γης. Για την αρχή, μια πρώτη ύλη 80 περίπου φυτικών ειδών της ελληνικής χλωρίδας, χαμηλών για λόγους επιτήρησης του χώρου και με μικρές υδατικές απαιτήσεις, διασπείρεται στον περιβάλλοντα χώρο, στα διάκενα και τα δώματα των κτιρίων, ακολουθώντας ρευστούς σχηματισμούς. Με το χρόνο όμως ο κήπος θα αφεθεί να εμπλουτιστεί από σπόρους που φέρνει ο άνεμος, κι από εκείνους που ήδη περιέχει το χώμα. Θα αφεθεί να πλάσει την εσωτερική του ζωή και να την αφηγηθεί απλώνοντας χρώματα στη γη, αρώματα, ήχους, υφές, ποιότητες που θα αλλάζουν απρόβλεπτα με τις εποχές και το χρόνο.

Ένας τόπος που μοιάζει να σιωπά, είναι όμως ζωντανός, πολύχρωμος, ευφάνταστος, επινοητικός, σε διαρκή κίνηση, αρμονικός αν κι εξελίσσεται χωρίς κανόνες. Αναπτύσσει ανέλπιστες σχέσεις ανάμεσα στα φυτά, τη γη, τον αέρα, το φώς, τους μικρούς ζωντανούς οργανισμούς. Δημιουργεί κρυφούς μικρόκοσμους.

Για την αρχή λοιπόν, αναγνωρίζονται στον κήπο τρεις θεματικές περιοχές με τα ακόλουθα ονόματα: «η παρυφή του δάσους» βορειοανατολικά, στο ανώτερο σημείο της πλαγιάς του οικοπέδου, η «ηλιόλουστη πλαγιά», νοτιοδυτικά, στην κατώτερη και πιο μεγάλη περιοχή της πλαγιάς και τα «βραχώδη εδάφη», μια ζώνη ανάμεσά τους, ανάμεσα στο κεντρικό κτίριο και το φυλάκιο.

Η πέμπτη όψη

Η πέμπτη όψη του κτιρίου, η όψη του δωματός του δηλαδή, εκείνη που στρέφεται προς τον ουρανό, είναι συνθετικά ισοδύναμη με τις άλλες του όψεις. Είναι ιδιαίτερη, καθώς εκείνη κυρίως επιτρέπει εισχωρήσεις του ουρανού στο εσωτερικό του κτιρίου, την πλατεία και το έδαφος. Συγχρόνως στεγάζει και σκιάζει. Περιέχει εναλλαγές επιπέδων, κενών και πλήρων, υλικών, φωτοσκιάσεων. Διαντιδρώντας με το φως, αποκτά βάθος. Καλύπτεται από τιτανιούχο ψευδάργυρο, σκυρόδεμα και χώμα. Εδώ το κτίριο αντιμετωπίζεται ως ένα στερεό στο χώρο, που συμπλέκεται με τη φύση, το έδαφος και τον ουρανό.

Οι κήποι των δωματών

Μέσα στη λογική της ταυτόχρονης παρουσίας και άρθρωσης φυσικού και δομημένου εντάσσεται η πρόταση κατασκευής κήπων στα δώματα των κτιρίων. Είναι προεκτάσεις του κήπου που διαμορφώνεται γύρω από τα κτίρια, διεισδύσεις του στο σώμα της κατασκευής και στους χώρους ζωής εντός της. Τα δώματα των όγκων του κεντρικού κτιρίου είναι ορατά τόσο από τους χώρους εργασίας του ορόφου, όσο και από τον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο της περιοχής λόγω κλίσεων. Από την άλλη, το δώμα του κτιρίου στάθμευσης, κατά ένα μέρος του βυθισμένο στη γη, γίνεται αντιληπτό ως προέκταση των διαμορφώσεων του περιβάλλοντος χώρου.

Ο κήπος των δωματών βελτιώνει σημαντικά τις συνθήκες θερμικής άνεσης μέσα στο κτίριο. Βοηθά στη θερμική προστασία και το δροσισμό του, καθώς και στην προστασία του από την έντονη καλοκαιρινή ακτινοβολία και την υπερθέρμανση, μειώνει δηλαδή τις θερμικές ανταλλαγές του με το περιβάλλον.

Ο τύπος φύτευσης είναι ο εκτατικός. Πρόκειται μάλιστα για το μεγαλύτερο δώμα εκτατικού τύπου στην Ελλάδα. Κι εδώ τα κριτήρια επιλογής των φυτεύσεων είναι εκείνα που ακολουθήθηκαν στον περιβάλλοντα χώρο: φυτά εδαφοκάλυψης, χαμηλά και ποώδη, που χρειάζονται ελάχιστη συντήρηση, είναι ανθεκτικά στην ξηρασία και αναβλαστάνουν εύκολα.

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΕΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΓΗΣ

Μια επιτυχημένη ανάπλαση απαξιωμένης βιομηχανικής γης εντός ενός πυκνού αστικού ιστού επιφορτίζεται με μια σειρά από σημαντικές στρατηγικές και πολυεπίπεδες αποφάσεις για να είναι επιτυχής. Αποφάσεις αναπτυξιακού αλλά παράλληλα κοινωνικού, πολεοδομικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, αποφάσεις για την αρχιτεκτονική ποιότητα του χώρου που έρχεται να επανασυγκροτήσει σε ένα διαρρηγμένο αστικό ιστό.

Δεν είναι λίγες πλέον οι αναπλάσεις απαξιωμένης βιομηχανικής γης, όπου η σύγχρονη και δυναμική λειτουργικότητα συνδυάζεται ευρηματικά με τις αρχές του περιβαλλοντικού αστικού σχεδιασμού αποδίδοντας στην πόλη πρότυπες αστικές νησίδες που συνδυάζουν την αναπτυξιακή δυναμική με το σεβασμό στο περιβάλλον (φυσικό και τεχνητό), την κλιματική αλλαγή και την ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών σε ένα νέο πρότυπο αστικής διαβίωσης

Η συγκρότηση του γενικού σχεδίου ανάπλασης συνοψίζεται στα παρακάτω:

1. Επιδίωξη της πολυλειτουργικότητας της οικοδομικής νησίδας με εγκατάσταση εμπορικών χρήσεων και χρήσεων αναψυχής, κατοικίας και υπηρεσιών.
2. Ενίσχυση της κεντρικότητας της περιοχής, τόσο με τις επιλεγμένες χρήσεις όσο και με την δημιουργία μίας ανοιχτής κεντρικής αγοράς και πλατείας
3. Συγκρότηση και πάλι της πολεοδομικής συνοχής του αστικού ιστού που είχε χαθεί μέσα από την χρόνια εγκατάλειψη και την απαξίωση της αστικής γης.

4. Ενίσχυση της ομοιογένειας της αστικής νησίδας και δημιουργία ενός οικοδομικού συνόλου με ισχυρή αρχιτεκτονική ταυτότητα και εικόνα.
5. Περιβαλλοντικός αστικός σχεδιασμός και δημιουργία μιας πρότυπης οικοδομικής νησίδας που να λειτουργεί ως ένα μικρο-οικοσύστημα, όπου ο ανοικτός χώρος συνυπάρχει με τον κτισμένο και ο δημόσιος χώρος λειτουργεί ως ένα ενδιάμεσο μεταξύ αστικού και φυσικού. Δημιουργείται ένα κτιριακό συγκρότημα υψηλής ποιότητας σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο όπου ο πράσινος δημόσιος χώρος υπερτερεί, παράγεται και «πολλαπλασιάζεται» μέσω αρχιτεκτονικών επιλύσεων, δημιουργώντας μια σύγχρονη οικοδομική νησίδα με νέα πρότυπα αστικής πολυλειτουργικότητας και συνύπαρξης δημόσιου – ιδιωτικού και φυσικού – τεχνητού ή χώρου. Η πιο σημαντική αρχική απόφαση αφορά στην απόδοση ενός προσβάσιμου δημόσιου χώρου ικανού να αποτελέσει έναν νέο συνεκτικό στοιχείο άρθρωσης της ευρύτερης περιοχής και έναν ελκυστικό τόπο προσέλκυσης χρηστών.
6. Νέες υλικότητες και νέες οπτικές επαναπροσδιορίζουν παγιωμένες αντιθέσεις και επαναφέρουν στην πόλη τις «ξεχασμένες» ποιότητες του φυσικού περιβάλλοντος (φως, σκιές, αισθήσεις, εναλλαγή εποχών). Επιπλέον, μέσω μιας σειράς 'εργαλείων' περιβαλλοντικού σχεδιασμού, επιδιώκεται να αποτελέσει η περιοχή μια πρότυπη αστική νησίδα ανάδειξης λύσεων που «ακουμπάνε» στις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά της ελληνικής πόλης. Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός της οικοδομικής νησίδας περιλαμβάνει θέματα διαμόρφωσης του δημόσιου χώρου (με τη δημιουργία μικροκλίματος, εξοικονόμηση νερού και ενέργειας στη διαχείρισή του), θέματα ενεργειακής αυτονομίας του Ο.Τ. (είτε μέσω του σχεδιασμού των κατοικιών και όλων των κτιρίων του συγκροτήματος είτε με την εφαρμογή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), και πρότυπο σύστημα διαχείρισης συλλογή αστικών απορριμμάτων που αποτελεί και ένα σημαντικό ζήτημα λόγω της δομής του ελληνικού οικοδομικού τετραγώνου.